

Λάρκος Λάρκου

Η ΕΕ καταλύτης της λύσης στο κυπριακό



ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2007

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. **Εισαγωγικά**
2. **Διορισμός συντονιστή στο Κυπριακό**
3. **Ευρωπαϊκό Συμβούλιο 2008**
4. **Πολιτική ασφαλείας,**
5. **Ανοικοδόμηση και Ανάπτυξη**
6. **Πολιτικές δεσμεύσεις**
7. **Η συνθήκη Εγγύησης**
8. **Το Ευρώ**
9. **Η ΕΕ με διεθνή ρόλο**
10. **Το πολιτικό πλαίσιο**
11. **Η δική μας ευθύνη**

Εισαγωγικά

Η Κύπρος είναι μέλος της ΕΕ από την 1^η Μαΐου 2004. Είναι γενική άποψη ανάμεσα στις πολιτικές δυνάμεις της Κύπρου ότι η ΕΕ μπορεί να γίνει ο καταλύτης της λύσης στο κυπριακό ζήτημα. Από κάθε προσέγγιση το κυπριακό είναι ένα κατ' εξοχή ευρωπαϊκό πρόβλημα. Συνδέεται με την περιφερειακή αστάθεια στην Α. Μεσόγειο και δημιουργεί μείζονος σημασίας κενά ασφαλείας στην ευρωπαϊκή θεσμική τάξη. Η ΕΕ φιλοδοξεί να γίνει παράγοντας ειρήνης, σταθερότητας και συντελεστής αλλαγών με στόχο την επίλυση προβλημάτων στην ευρωπαϊκή Ήπειρο και στην περίμετρό της. Σήμερα υπάρχουν νέες προϋποθέσεις που είναι σε θέση να κινήσουν όλες τις διαδικασίες σε μια νέα σελίδα ειρήνης στην Κύπρο. Εκτιμώ ότι σήμερα υπάρχει ένα εκτεταμένο πεδίο συνεννόησης ανάμεσα στις πολιτικές δυνάμεις γύρω από τη διεκδίκηση αυτού του στόχου. Παραθέτω πιο κάτω ορισμένες εισηγήσεις για το πώς η ΕΕ μπορεί να γίνει δημιουργικός πρωταγωνιστής στο κυπριακό και στην προσπάθεια για τη μόνιμη και δίκαιη επίλυσή του. Ελπίζω αυτές οι σκέψεις να συμβάλουν σε ένα γενικότερο προβληματισμό και να δημιουργήσουν μια γόνιμη αναζήτηση για το πώς η ΕΕ μπορεί να είναι ο καταλύτης της λύσης.

Λάρκος Λάρκου

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗ ΣΤΟ ΚΥΠΡΙΑΚΟ

Διορισμός Συντονιστή-Εκπροσώπου της ΕΕ στο κυπριακό. Δραστήρια συμμετοχή του στις διαπραγματεύσεις για την επίλυση του προβλήματος. Είναι πιο αποτελεσματικό να επιλεγεί μια προσωπικότητα γενικότερου κύρους, ικανή να εκφράσει το νέο ρόλο της ΕΕ στην πολύπλοκα διαμορφωμένη και ευαίσθητη Α. Μεσόγειο. Αυτή η κίνηση πέρα από το ουσιαστικό της μέρος, εκφράζει και ένα ειδικό συμβολισμό για τη δέσμευση της ΕΕ να είναι παρούσα με ιδέες και εισηγήσεις στη δημιουργία ενός νέου πλαισίου εξέλιξης του κυπριακού.

ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ

1 Το «κουαρτέτο» για τη Μ. Ανατολή (ΕΕ,ΟΗΕ, ΗΠΑ, Ρωσία) ορίζει τον πρώην βρετανό πρωθυπουργό Τ. Μπλερ ως απεσταλμένο του στη Μ. Ανατολή.

2 Η Ομάδα Επαφής για το Κόσσοβο (ΗΠΑ, Ρωσία με Γαλλία, Μεγάλη Βρετανία, Γερμανία, Ιταλία) διόρισε στις 27 Ιουλίου 2007 Τριμελή Επιτροπή για να «διαιτητεύσει» στις διαπραγματεύσεις ανάμεσα σε κοσσοβάρους και σέρβους για το τελικό καθεστώς στο Κόσσοβο. Ο Υπάτος Εκπρόσωπος της ΕΕ για την Εξωτερική Πολιτική και Άμυνα Χ. Σολάνα διόρισε τον Γερμανό διπλωμάτη Βόλφγκραγκ Ίσιγκερ ως εκπρόσωπο της ΕΕ στις διαπραγματεύσεις (οι άλλοι δύο προέρχονται από τις ΗΠΑ και τη Ρωσία).

3 Β. Ιρλανδία. Στις 8 Μαΐου 2007 στο Μπέλφαστ αρχίζει η νέα κοινή κυβέρνηση με πρωθυπουργό τον Ίαν Πέισλι ηγέτη του Δημοκρατικού Ενωτικού Κόμματος των Προτεσταντών και με αντιπρόεδρο της κυβέρνησης τον Μάρτιν Μακ-Γκίνες, ηγετικό στελέχος του Σιν Φέιν - από το κόμμα των Καθολικών και της πολιτικής πτέρυγας του Ιρλανδικού Δημοκρατικού Στρατού (IRA). Σημαντικά στάδια:

- 1998, Συμφωνία της «Μεγάλης Παρασκευής», έναρξη της ειρηνευτικής διαδικασίας.
- 2001: έναρξη αφοπλισμού του IRA
- 2005: τέλος ένοπλου αγώνα από τον IRA.
- Το ιρλανδικό πρόβλημα άρχισε το 1921 με τη διαίρεση της χώρας και το 1922 είχαμε τις «Δύο Ιρλανδίες» (Είρε, Όλστερ).

Η ΕΕ δεν υπήρξε ο απ' ευθείας μεσολαβητής στο να λυθεί το ζήτημα της Β. Ιρλανδίας. Η ΕΕ παρέχει το πολιτικό πλαίσιο, δίνει το πλαίσιο ασφαλείας, τις γενικότερες εγγυήσεις και τη θεσμική θωράκιση για το πώς θα λειτουργήσει η νέα σελίδα στη Β. Ιρλανδία. Συνεπώς η ΕΕ είναι η πολιτική εγγύηση ότι η λύση θα προχωρήσει σε ένα νέο, ευρύτερο περιβάλλον εμπιστοσύνης, συνεργασίας και ανάπτυξης στην ευρωπαϊκή Ήπειρο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ 2008

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Ιουνίου 2008 παρέχει τη θεσμική δυνατότητα στην Κύπρο για τη συνολική αποτίμηση της ευρωπαϊκής πορείας της Τουρκίας από τις 3 Οκτωβρίου 2005. Η Τουρκία προώθησε μια σειρά από μεταρρυθμίσεις στο εσωτερικό της. Ωστόσο, δεν υλοποίησε δεσμεύσεις που ανέλαβε στις 3 Οκτωβρίου 2005 όπως το άνοιγμα των λιμανιών και των αεροδρομίων της σε αεροπλάνα και πλοία με τη σημαία της Κυπριακής Δημοκρατίας. Η Κύπρος δεν μπορεί να αποδέχεται μια αλά καρτ υποψηφιότητα. Εκτιμώ ότι η ευρωπαϊκή πορεία της Τουρκίας είναι μια θετική εξέλιξη. Μια Τουρκία που αναπτύσσει τους δεσμούς της με την ΕΕ και υιοθετεί τα κριτήρια της Κοπεγχάγης καθώς και εκείνα της ένταξης είναι μια συμβολή στον αγώνα για τη σταθερότητα και την ειρήνη στην Α. Μεσόγειο. Αυτό, όμως, ως μια γενικόλογη διακηρυκτικού περιεχομένου θεώρηση των πραγμάτων, δεν συνιστά από μόνη της πραγματική πολιτική, είναι στην ουσία ένα απολίτικο διάγραμμα που δεν εξυπηρετεί τα συμφέροντα της Κύπρου. Η ευρωπαϊκή πορεία της Τουρκίας δεν μπορεί να γίνεται, έτσι, χωρίς προϋποθέσεις ή σαφείς όρους και σαφή χρονοδιαγράμματα. Η κατοχή του 37% του κυπριακού εδάφους παραβιάζει κάθε ευρωπαϊκή αξία και αντίκειται σε κάθε κεφάλαιο της συμφωνίας της 3^{ης} Οκτωβρίου 2005 με την οποία η Τουρκία έγινε υποψήφιο μέλος. Συνεπώς ο τερματισμός της κατοχής πρέπει να είναι ένας σαφής όρος στα υπό διαμόρφωση Συμπεράσματα της επόμενης Συνόδου Κορυφής της ΕΕ.

Η συζήτηση ανάμεσα στους 27 γύρω από τα Συμπεράσματα του Επόμενου Ευρωπαϊκού Συμβουλίου παρέχει μια κατευθυντήρια βάση, δίνει τις γενικές κατευθύνσεις ώστε το Συμβούλιο Υπουργών να αναλάβει στη συνέχεια την ευθύνη της επεξεργασίας των κειμένων και της δημιουργίας της σχετικής πολιτικής δράσης. Αυτή η πρωτοβουλία δίνει τη δυνατότητα στην Κύπρο να θέσει σε μια συνολική συζήτηση και επανεξέταση την ευρωπαϊκή πορεία της Τουρκίας. Χρειάζεται μια θεσμική πρωτοβουλία που να θέτει σε ευρωπαϊκό κείμενο τις άμεσες και μεσοπρόθεσμες ευθύνες της Τουρκίας για το 2008 έως το 2009. Με σαφείς αναφορές σε:

- 1 Αποχώρηση του κατοχικού στρατού.
 - 2 Αναγνώριση της Κυπριακής Δημοκρατίας, κράτους-μέλους της ΕΕ, από την υποψήφια για ένταξη στην ΕΕ, Τουρκία.
 - 3 Άνοιγμα των λιμανιών-αεροδρομίων της Τουρκίας στα πλοία και τα αεροπλάνα με σημαία της Κυπριακής Δημοκρατίας.
 - 4 Διαπραγματεύσεις για την επίλυση του κυπριακού υπό την αιγίδα του ΟΗΕ και τη δραστήρια παρουσία του συντονιστή της ΕΕ.
 - 5 Χρονοδιάγραμμα για την επίλυσή του με κατάληξη το 2009.
 - 6 Το 2009 είναι χρόνος εφαρμογής της νέας Μεταρρυθμιστικής Συνθήκης, που αντικαθιστά το Ευρωπαϊκό Σύνταγμα, χρόνος διεξαγωγής των ευρωεκλογών, μια χρονιά-σταθμός στην εξέλιξη της ΕΕ.
-

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ

1 Στη διαδικασία της επίλυσης ζητημάτων που συνδέονται με τις πολιτικές της Ευρωπαϊκής Πολιτικής Άμυνας και Ασφάλειας (ΕΠΑΑ) η Κύπρος αναλαμβάνει την ευθύνη για,

- Δραστήρια συμμετοχή της στις Ευρωπαϊκές δράσεις στον τομέα της Έρευνας και Διάσωσης σύμφωνα με τις προτάσεις που έχει καταθέσει το Υπουργείο Άμυνας της Κυπριακής Δημοκρατίας.
- Η Κυπριακή Δημοκρατία έχει την ευθύνη να ενισχύσει τα μέσα και τις υποδομές που διαθέτει για την πιο αποτελεσματική και απρόσκοπτη συμμετοχή της στο προγράμματα Έρευνας-Διάσωσης της ΕΕ στην Α. Μεσόγειο.

2 Σε κάθε τελική διευθέτηση του κυπριακού, η Κυπριακή Δημοκρατία είναι αναγκαίο να διατηρεί αριθμό στρατιωτικών δυνάμεων που θα συμμετέχουν στις ευρωπαϊκές δράσεις στην Α. Μεσόγειο και στις ευρωπαϊκές ειρηνευτικές αποστολές. Η Κύπρος δεν μπορεί να είναι μειωμένης σημασίας εταίρος, θέλει και μπορεί να είναι πλήρης και εποικοδομητικός εταίρος.

3 Ανώτατοι αξιωματικοί από τον Ευρωπαϊκό Στρατό να αναλάβουν ρόλο συντονισμού των πιο πάνω στρατιωτικών δυνάμεων που θα διατηρεί η Κυπριακή Δημοκρατία μετά τη λύση.

4 Αστυνομικές δυνάμεις από την «Ευρωπαϊκή Αστυνομία» -εάν κριθεί αναγκαίο σύμφωνα με τις τότε συνθήκες- να αναλάβουν την ευθύνη (μαζί με τις δυνάμεις του ΟΗΕ) για τον αφοπλισμό των στρατιωτικών δυνάμεων στα χρονοδιαγράμματα που αυτός θα διεξάγεται στο νησί.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΑΝΟΙΚΟΔΟΜΗΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Με πρωτοβουλία της Κυπριακής Κυβέρνησης να κατατεθεί πρόταση στις Βρυξέλλες ώστε η ΕΕ μέσα από τα Ευρωπαϊκά Περιφερειακά Ταμεία και τα Ταμεία Συνοχής να αναλάβει,

1 Την ανοικοδόμηση της Αμμοχώστου.

2 Την υποστήριξη στα προγράμματα ανοικοδόμησης για τις στεγαστικές ανάγκες όπως αυτές θα προκύψουν από τα σχεδιαγράμματα της επίλυσης τόσο στις περιοχές που θα επιστραφούν στους ε/κ νόμιμους ιδιοκτήτες τους όσο και στη μετεγκατάσταση σημαντικού αριθμού τ/κ.

3 Πρόταση της Κυπριακής Κυβέρνησης στον τ/κ ηγέτη Μ. Α. Ταλάτ για συμμετοχή τ/κ αντιπροσώπου σε ad hoc αντιπροσωπεία που θα διεξάγει επαφές στις Βρυξέλλες για το σκοπό αυτό.

4 Πρόταση της Κυπριακής Δημοκρατίας στην ΕΕ για τη δημιουργία «Ειδικού Προγράμματος για τη Διακοινωνική Συνεργασία». Ο κοινοτικός προϋπολογισμός μπορεί να υποστηρίξει –κατά το ιρλανδικό «πρότυπο»- πρωτοβουλίες που προωθούν το διάλογο και την ανάπτυξη ενός «δικτύου ασφαλείας» ανάμεσα στους κύπριους πολίτες, ανάμεσα σε κόμματα, σε συνδικαλιστικές ενώσεις, σε μαζικούς φορείς και σε εκπροσώπους της κοινωνίας των πολιτών.

5 Τα Διαρθρωτικά Ταμεία ή τα Ταμεία Συνοχής δίνουν τη δυνατότητα ανάπτυξης σε λιγότερο αναπτυγμένες περιοχές της ΕΕ. Στην Κύπρο τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά Ταμεία μπορεί να είναι

εργαλεία για την ανοικοδόμηση και την ανασυγκρότηση υποδομών, άρα εργαλεία ειρήνης για την ενωμένη Κύπρο.

6 Εμπειρογνώμονες της ΕΕ με πρόσκληση της Κυπριακής Κυβέρνησης να επισκεφθούν τις περιοχές ειδικού βάρους και να προετοιμάσουν ειδικές μελέτες.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΔΕΣΜΕΥΣΕΙΣ

Στη τελική διευθέτηση του κυπριακού η ΕΕ να εκφράσει στο πιο υψηλό επίπεδο την πολιτική της θέληση να εγγυηθεί την εφαρμογή της λύσης μέχρι το τελικό της στάδιο από,

- 1 το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο,
- 2 την Ευρωπαϊκή Επιτροπή,
- 3 το Συμβούλιο Υπουργών και,
- 4 το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο

Με σχετικές αποφάσεις τους τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα να εκφράσουν τη βούλησή τους για την εγγύηση εφαρμογής της λύσης και με τη διαβεβαίωση στον κυπριακό λαό ότι η ευρωπαϊκή αλληλεγγύη αποτελεί αναπόσπαστο στοιχείο στη λειτουργία της ΕΕ .

Το Συμβούλιο Υπουργών να αναλάβει την ευθύνη της ενεργητικής παρακολούθησης των εξελίξεων και της καταγραφής της ευθύνης εκάστου των μερών σε σχέση με την πιστή τήρηση των χρονοδιαγραμμάτων στην εφαρμογή όλων των προνοιών της λύσης. Το Συμβούλιο Υπουργών μπορεί να δημιουργήσει το αναγκαίο ελεγκτικό μηχανισμό παρακολούθησης ώστε να ενημερώνει τα άλλα ευρωπαϊκά σώματα για την πρόοδο που συντελείται ή τις περιοχές που παρατηρείται καθυστέρηση ή πιθανή υιοθέτηση μιας παρελκυστικής πολιτικής στην υλοποίηση των συμφωνιών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

Η ΣΥΝΘΗΚΗ ΕΓΓΥΗΣΗΣ

Η Συνθήκη Εγγύησης της Κυπριακής Δημοκρατίας όπως αυτή διαμορφώθηκε το 1959/1960 με τις συμφωνίες Ζυρίχης-Λονδίνου αποτυπώνει μια κατάσταση πραγμάτων που συνδέεται με τις παγκόσμιες ισορροπίες ισχύος στα χρόνια του Ψυχρού Πολέμου. Η Συνθήκη αυτή ήταν προϊόν του συσχετισμού δυνάμεων σε μια εποχή με συγκρουσιακά χαρακτηριστικά όπως αυτά σχηματίστηκαν σε εκείνες τις ιστορικές συγκυρίες. Αυτές οι συνθήκες και αυτές οι συγκυρίες έχουν εν τω μεταξύ αλλάξει, δεν υφίστανται σήμερα. Η κατάρρευση του Ανατολικού Συνασπισμού και η ραγδαία

πρόσδος της θεσμικής ΕΟΚ, ανέτρεψαν το ψυχροπολιτικό διπολικό σχήμα όπως αυτό διαμορφώθηκε ανάμεσα στις «Δύο Ευρώπες» και έθεσαν τις βάσεις για την νέα ευρωπαϊκή αρχιτεκτονική της «Ενωμένης Ευρώπης», όπως την εκφράζει η ΕΕ με τις αλληπάλληλες διευρύνσεις τόσο προς Ανατολάς όσο και προς το Νότο.

Σήμερα η Κυπριακή Δημοκρατία είναι κράτος- μέλος της ΕΕ, ενώ οι εγγυήτριες δυνάμεις του συστήματος του 1960 (Ελλάδα, Τουρκία, Μεγάλη Βρετανία) είναι, είτε πλήρη μέλη (Ελλάδα, Μ. Βρετανία) είτε υποψήφια (Τουρκία). Το σύστημα εγγυήσεων του '60 κυριολεκτικά έχει ακυρωθεί με την εισβολή της Τουρκίας στην Κύπρο το 1974 και την για 33 χρόνια συνεχιζόμενη κατοχή του 37% του εδάφους της.

Σήμερα χρειαζόμαστε μια καινούρια θεώρηση των πραγμάτων που να συμβαδίζει με τις νέες τάσεις στον σύγχρονο κόσμο και που να ανταποκρίνεται στην ιδιότητα της Κύπρου ως πλήρες μέλους της ΕΕ. Το δικαίωμα της μονομερούς επέμβασης –μη αποκλεισμένης της στρατιωτικής- στα εσωτερικά ενός κράτους-μέλους της ΕΕ αντίκειται σε όλες τις συνθήκες πάνω στις οποίες οικοδομήθηκε η ΕΕ από το 1957 έως σήμερα. Συνεπώς χρειάζεται η επεξεργασία μιας διαφορετικής στρατηγικής που θα απεγκλωβίζει ένα πλήρες μέλος από την ιδιότητα του κράτους υπό εξωτερική απειλή. Η ίδια η Κύπρος έχει την πρώτη ευθύνη να αναλάβει την επεξεργασία και την προβολή αυτής της νέας αρχιτεκτονικής ασφαλείας που θα συνδέει την ίδια με τον αμυντική διάσταση της ΕΕ. Στις σημερινές πολιτικές συνθήκες η ΕΕ μπορεί να συντονίζει και να επιλύει τις διαφορές στα πλαίσια της ευρωπαϊκής έννομης και θεσμικής τάξης. Η συμμετοχή μας στην ΕΕ είναι το νέο «σύστημα εγγυήσεων» για την Κύπρο, και το παλαιότερο σύστημα είναι ιστορικά ξεπερασμένο και πολιτικό απαράδεκτο.

Σε αυτή τη συζήτηση και στην περίπτωση που η πολιτική ηγεσία κρίνει ότι ένα σύστημα εγγυήσεων είναι αναγκαίο για να φθάσουμε σε λύση, τότε είναι πολύ χρήσιμος ο συντονιστικός ρόλος της ΕΕ. Η διαβούλευση ανάμεσα στα ενδιαφερόμενα μέλη και τον Ύπατο Εκπρόσωπο για την Εξωτερική Πολιτική και Άμυνα της ΕΕ μπορεί να είναι η σταθερά πάνω στην οποία να διεξάγεται κάθε διαβούλευση για κάθε διευθέτηση. Σε αυτή την ευρωπαϊκή πρακτική ο καθοριστικός λόγος και ρόλος να ανήκει στον Ύπατο Εκπρόσωπο για την Εξωτερική Πολιτική και Άμυνα της ΕΕ.

Σε κάθε περίπτωση χρειάζεται συνεπής διαβούλευση με την ΕΕ έτσι που μια νέα ρύθμιση να τυγχάνει της επιδοκιμασίας της. Η ΕΕ μπορεί να συμβάλει ώστε να ξεπεραστεί η συγκρουσιακού χαρακτήρα συμφωνία του '60, με μια νέα που θα προωθεί τη θεσμική διαβούλευση και την πολιτική συνεννόηση με το συντονιστικό ρόλο να ανήκει στην ΕΕ. Η ΕΕ ως παράγοντας ειρήνης διαβουλεύεται με τα πλήρη και τα υποψήφια μέλη της, με στόχο την ειρηνική και με διπλωματική μέσα επίλυση προβλημάτων, έτσι που το ξεπέρασμά τους να συντελείται σε ένα περιβάλλον ασφαλείας στο οποίο απαγορεύεται η χρήση ή η απειλή χρήσης βίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7

ΤΟ ΕΥΡΩ

Η Ε.Ε., εκ των πραγμάτων, διαμορφώνει μια κοινότητα διαφορετικών ταχυτήτων. Η Κύπρος σε αυτήν την Ευρώπη των διαφορετικών ρυθμίσεων και ταχυτήτων έχει πρώτιστο πολιτικό συμφέρον να ανήκει σε όσες περισσότερες ταχύτητες είναι εφικτό να ανήκει. Κορυφαίοι «κυπριακοί» κύκλοι είναι οι πολιτικές για την άμυνα, οι ενισχυμένες συνεργασίες στο χώρο της εξωτερικής πολιτικής, η

συμμετοχή στη ζώνη του ευρώ και η Στρατηγική της Λισσαβόνας. Η εισαγωγή του ευρώ από την 1^η Ιανουαρίου 2008 αποτελεί ένα σημαντικά καινούριο στοιχείο για το σύνολο των προσπαθειών για την επίλυση του κυπριακού. Το ευρώ, εκτός από κοινό νόμισμα της ευρωπαϊκής οικονομίας, αποτελεί και ένα σύμβολο ενότητας, οικονομικής ισχύος και κοινής αναπτυξιακής δράσης στον ευρωπαϊκό κόσμο.

Το ευρώ μπορεί να γίνει το νόμισμα της λύσης. Η Κυπριακή Κυβέρνηση σε συνεννόηση με την ΕΕ και με τη συμμετοχή εμπειρογνομόνων της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, να διαβουλευτεί με την τ/κ ηγεσία και τ/κ κοινωνικούς φορείς έτσι που το ευρώ να ενταχθεί στο συνολικό πλέγμα της διαδικασίας επίλυσης. Η σταδιακή προσαρμογή και η τελική υιοθέτηση του ευρώ από την τ/κ κοινότητα θα προσφέρει σημαντικά κίνητρα ανάπτυξης και περαιτέρω ενσωμάτωσής της στην ευρωπαϊκή οικονομία.

Σε στρατηγικό επίπεδο και με εργαλείο το ευρώ, επιδίωξη της Λευκωσίας μπορεί να είναι η δημιουργία ενός Συμφώνου Σύγκλισης και Σταθερότητας για το σύνολο της κυπριακής οικονομίας. Αυτό θα επιτρέψει στην κυπριακή επιχειρηματική κοινότητα και οικονομία να προωθήσει νέες μορφές εταιρικής δράσης και να σχηματίσει κοινοπραξίες με αντίστοιχες ευρωπαϊκές, καθιστώντας έτσι το Σύμφωνο Σύγκλισης και Σταθερότητας πολιτικό εργαλείο για τη δημιουργία μιας νέας πολιτικής πρακτικής στην Κύπρο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8

Η ΕΕ ΜΕ ΔΙΕΘΝΗ ΡΟΛΟ

Η ΕΕ αντιμετωπίζει δυσκολίες στον τομέα της εξωτερικής πολιτικής, δεν έχει παράδοση ή κάποιες θεαματικές επιτυχίες στα ζητήματα αυτά. Ορισμένα κράτη δυσκολεύονται να συμφωνήσουν σε μια πιο συστηματική παρουσία της ΕΕ στο διεθνή χώρο και επιθυμούν μια ΕΕ όπου το εθνικό συμφέρον να είναι υπέρνω του κοινοτικού. Η διαπίστωση αυτή δεν αντίκειται στο σχεδιασμό για την δραστήρια συμμετοχή της ΕΕ στον αγώνα για την επίλυση του κυπριακού. Είναι πολύ σημαντικό να υπογραμμίσουμε ότι αυτή η υπαρκτή ΕΕ, με τα μέσα που σήμερα διαθέτει (κυρίως πολιτικά, και δευτερευόντως αμυντικά) μπορεί να δημιουργήσει την πολιτική κινητικότητα που το μέγεθος της Κύπρου απαιτεί. Οι δυσκολίες ή οι διαφωνίες που κατά καιρούς παρουσιάζονται ανάμεσα στους «27» δεν εμποδίζουν τη σημερινή ΕΕ να είναι ο καταλύτης της λύσης. Σταθερή προϋπόθεση είναι να κινητοποιήσουμε εμείς το υπαρκτό σχήμα, με τις δικές μας επιλογές, με τις δικές μας πρωτοβουλίες να δώσουμε στην ΕΕ ένα σημαντικό ρόλο στην εξωτερική της δράση, αυξάνοντας έτσι τη διεθνή της δράση και αξιοπιστία στις διεθνείς σχέσεις. Η λύση του κυπριακού με τη σφραγίδα ΕΕ θα είναι ένα δυνατό παράδειγμα όπου η ΕΕ μπορεί να πιστοποιήσει την ικανότητά της να είναι πρωταγωνιστής στο ξεπέρασμα ιστορικών συγκρούσεων σύμφωνα με τις ιδρυτικές της αρχές.

- Είναι χρήσιμες από αυτή την άποψη οι παρεμβάσεις της ΕΕ σε ειρηνευτικές αποστολές στο Κόσσοβο, τη Βοσνία-Ερζεγοβίνη, τη Μ. Ανατολή (Λίβανος, Λωρίδα της Γάζας) και το Κόγκο.
- Η ΕΕ την 1η Αυγούστου 2007 εξέφρασε την ικανοποίησή της για το ψήφισμα 1769 του Σ.Α. του ΟΗΕ για την ανάπτυξη στρατιωτικής δύναμης 26 χιλιάδων ανδρών στη δυτική επαρχία του Νταρφούρ του Σουδάν με στόχο τον τερματισμό της στρατιωτικής σύγκρουσης ανάμεσα στην κυβέρνηση του Σουδάν και τους αφρικανούς που διεκδικούν την αυτονομία

της. Η ΕΕ άφησε ανοικτό το ενδεχόμενο συμμετοχής της στην ειρηνευτική αποστολή του ΟΗΕ «έως ότου αποσαφηνιστούν τεχνικές και οικονομικές πτυχές της επιχείρησης», ενώ ευρωπαϊκές χώρες όπως η Γαλλία, Δανία, Ολλανδία έχουν δηλώσει συμμετοχή.

Αυτές οι ειρηνευτικές αποστολές και δραστηριότητες ενισχύουν το πολιτικό βάρος της ΕΕ στο διεθνή χώρο. Πολύ δε περισσότερο ισχύει αυτό στην περίπτωση της Κύπρου όπου η στρατιωτική κατοχή εδάφους κράτους-μέλους της ΕΕ από υποψήφιο μέλος αποτελεί την τελευταία και την πιο ακραία μορφή αναχρονισμού στη Γηραιά Ήπειρο. Η ΕΕ χρειάζεται να δώσει σημαντικό βάρος για να επιλυθεί ένα ζήτημα που επηρεάζει πλέον και την εσωτερική λειτουργία της ΕΕ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9

ΤΟ ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Η διπλωματία των διασυνδέσεων επέτρεψε στην πατρίδα μας να κερδίσει την πιο σημαντική της επιτυχία, με την ένταξή της στην ευρωπαϊκή οικογένεια. Η διασύνδεση της διεύρυνσης της ΕΕ με την ευρωπαϊκή πορεία της Κύπρου σε συνδυασμό με την εξέλιξη των ευρωτουρκικών σχέσεων πέτυχε. Σήμερα χρειάζεται να διασυνδέσουμε τη νέα φάση στις ευρωτουρκικές σχέσεις όπως αυτή συμφωνήθηκε στις 3 Οκτωβρίου 2005 με τις ευθύνες της Τουρκίας για την επίλυση του κυπριακού.

Η Επιτροπή Εξωτερικών Υποθέσεων του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου υιοθέτησε το 1995 δέσμη προτάσεων που υπέβαλε ο Γ. Κρανιδιώτης σχετικά με το κυπριακό και η οποία περιελάμβανε τα εξής σημεία:

- Ευρωπαϊκή διάσκεψη για το κυπριακό
- Ευρωπαϊκό σχέδιο λύσης του κυπριακού στηριγμένο στον ευρωπαϊκό νόμο και την προοπτική της ένταξης.
- Ορισμός συντονιστή της ΕΕ για το κυπριακό καθώς είχε ολοκληρώσει τον κύκλο του ο διορισμός του Σερζ Αμπού ως «παρατηρητή».
- Μέτρα και προγράμματα που θα καλλιεργήσουν τη συνεργασία ανάμεσα σε ε/κ και τ/κ μέσα στο ευρωπαϊκό πλαίσιο.

Μια σειρά από αποφάσεις Συνόδων Κορυφής της ΕΕ- με πρώτη τη Σύνοδο Κορυφής της Κέρκυρας - αποφάσεις του Συμβουλίου Υπουργών, της Επιτροπής των Μονίμων Αντιπροσώπων καθώς και οι Εκθέσεις Προόδου για την τουρκική υποψηφιότητα θέτουν ευθέως το ζήτημα της επίλυσης του κυπριακού σύμφωνα με τα ψηφίσματα του ΟΗΕ και το ευρωπαϊκό κεκτημένο. Είναι χρήσιμο να υπογραμμισθεί ότι η άποψη πως η ΕΕ δεν επιθυμεί να είναι βασικός παίκτης στον αγώνα για την επίλυση του κυπριακού είναι προϊόν μιας επιπόλαιης ανάγνωσης του θέματος. Οι εμπειρίες του 1988, του 1995, του 1999 και του 2004 λένε ότι όταν έχουμε εφικτές προτάσεις, συστηματικές δράσεις, επιχειρήματα, επιμονή και πειστικότητα μπορούμε να αλλάζουμε ισορροπίες, αρνήσεις ή και διαφωνίες. Το 1997/98 οι «15», πλην της Ελλάδας, προτιμούσαν λύση στο κυπριακό και μετά να ακολουθήσει η ένταξη της Κύπρου στην ΕΕ. Το 1999 υιοθέτησαν ομόφωνα το «πλαίσιο Κρανιδιώτη» στο Ελσίνκι για την απρόσκοπτη ένταξη της Κύπρου στην ΕΕ.

Τίποτα όμως στην πολιτική δεν ανήκει στη σφαίρα του αυτονόητου. Τίποτα δεν προκύπτει ως αυτονόητη ηθική αλληλεγγύη, αν ο άμεσα ενδιαφερόμενος δεν δημιουργήσει τις κατάλληλες πολιτικές προϋποθέσεις που θα θέσουν σε κίνηση ένα πολιτικό σύστημα όπως η ΕΕ. Χρειάζεται πολλή προσπάθεια, σκληρός και επίπονος διπλωματικός αγώνας, χρειάζεται επιμονή σε καθορισθέντες στόχους. Χρειάζονται πρωτοβουλίες, πρωτότυπες δράσεις, συμμαχίες, πειστικότητα. Κυρίως όμως χρειάζεται η θέληση να λύσουμε το δικό μας πρόβλημα με την αλληλεγγύη των ευρωπαίων εταίρων μας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 10

Η ΔΙΚΗ ΜΑΣ ΕΥΘΥΝΗ

Στον πολιτικό αγώνα δεν υπάρχουν πλαίσια ασφαλείας που με μαγικό ραβδί επιλύουν τα πάντα. Το δίκτυο ασφαλείας οικοδομείται με τη δραστήρια συμμετοχή μας στην Ε.Ε., με τη δημιουργία νέων συμμαχιών, με τους χειρισμούς και την παρουσία μας, με δίκτυα ανάπτυξης συμφερόντων μέσα στην Ε.Ε. (οικονομικά, πολιτικά, αμυντικά, πολιτιστικά, συμμετοχή σε προγράμματα, δράσεις που να προωθούν κοινά ευρωπαϊκά συμφέροντα). Με τις δράσεις που επιλέγεις, με τις πρωτότυπες σκέψεις που καταθέτεις στην κοινοτική λειτουργία, που να εκφράζουν μια κατανόηση του ευρύτερου κοινοτικού συμφέροντος. Το δίκτυο ασφαλείας συνδέεται με τις ιδέες, τις πρωτοβουλίες, το κύρος που δημιουργεί ένα νέο μέλος της ΕΕ. Όλα αυτά βελτιώνουν την εικόνα της Κύπρου, της δίνουν κύρος, αξιοπιστία, συμμαχίες.

Με τις δικές μας πρωτοβουλίες και τη συνεπή πολιτική δράση να θέσουμε το κυπριακό στις προτεραιότητες της διεθνούς και ευρωπαϊκής πολιτικής ατζέντας. Είναι δική μας ευθύνη να δημιουργήσουμε τις κατάλληλες προϋποθέσεις για μια κοινή πρωτοβουλία ΟΗΕ-ΕΕ για την επίλυση του κυπριακού. Να αξιολογήσουμε κάθε εμπειρία από προηγούμενες προσπάθειες λύσης. Να αξιοποιήσουμε κάθε θετικό στοιχείο και να αφήσουμε πίσω εκείνα που η εμπειρία απέδειξε ότι είναι αδιέξοδα και αντιπαραγωγικά. Να δώσουμε έμφαση στη θετική δράση, στις πρωτοβουλίες που δημιουργούν νέο κλίμα και στη δημόσια συζήτηση πάνω σε σημαντικά ζητήματα. Η δημόσια διπλωματία αφορά πολίτες και πολιτικούς που δεν συμφιλιώνονται με την ιδέα της λύσης «όπως είμαστε», γιατί αυτό συνιστά τον άλλο δρόμο προς την οριστική διχοτόμηση της πατρίδας μας.

Οι πρωτοβουλίες για την επίλυση του κυπριακού πρέπει να έχουν έντονη την κυπριακή σφραγίδα γιατί η λύση πρέπει να είναι έργο της δικής μας πολιτικής σοφίας - έργο που να αντλεί διδάγματα από τις ιστορικές περιπέτειες του λαού μας και κυρίως να βλέπει μπροστά με την οικοδόμηση ενός νέου κυπριακού μέλλοντος ενταγμένου στην ευρωπαϊκή οικογένεια.

Η ΕΕ μπορεί να είναι ο καταλύτης της λύσης μόνο εάν εμείς δημιουργήσουμε εξελίξεις με μόνο αδιαπραγμάτευτο γνώμονα τα συμφέροντα της Κύπρου.

Στη δημόσια αυτή συζήτηση για το μέλλον της Κύπρου, οι έρευνες που ανά εξάμηνο διενεργεί το «Ευρωβαρόμετρο», βοηθούν στο να κατανοήσουμε καλύτερα τις τάσεις ή τις ανησυχίες των ευρωπαίων πολιτών. Σε μια τέτοια έρευνα που

παρουσίασε το «Ευρωβαρόμετρο» τον Οκτώβριο του 2006, οι κύπριοι πολίτες διατύπωσαν σημαντικές σκέψεις για το πώς βλέπουν το ρόλο της ΕΕ στο κυπριακό. Σε αυτήν το 68% των ελληνοκυπρίων τάσσεται υπέρ της εξέλιξης της πολιτικής ενοποίησης της ΕΕ, το 78% υπέρ της κοινής εξωτερικής πολιτικής και με πανευρωπαϊκό ρεκόρ το 89% των ε/κ τάσσεται υπέρ της εξέλιξης της κοινής αμυντικής πολιτικής της ΕΕ. Αυτά τα στοιχεία λένε ότι οι κύπριοι πολίτες εμπιστεύονται το ευρωπαϊκό θεσμικό πλαίσιο, εγκρίνουν την στρατηγική να δουλέψει η ΕΕ ως ο καταλύτης της λύσης στο κυπριακό.